

La fe sens òbra mòrta es

« La question de la relèva torna sens relambi dins nòstres escambis, nòstras assembladas, nòstras preocupacions ... »

Amics,

La demission de Leo Humbert, president jove de l'IEO OPM, pausa una question que nos acompanha dempuèi temps sens qu'aja jamai trapat de responsa vertadièra: la question de la relèva. Sens dintrar dins le detalh d'una decision personala que se deu respectar, aquel eveniment a valor de senhal. Ven confirmar çò que ja sabèm: la dificultat d'installar una generacion novèla dins las responsabilitats. Sèm pas aquí per jutjar, mas per comprèner. Perqué passar le relai es tan malaisit dins nòstre movement? Perqué aqueles que pòrtan l'accion son, tròp sovent, les meteisses dempuèi annadas?

La question de la relèva torna sens relambi dins nòstres escambis, nòstras assembladas, nòstras preocupacions. Ac cal dire, es pas un detalh, ni una simpla question de recrutament. Es un problèma estructural, ancian, que tòca fòrça associacions uèi. Per nosautres, le constat es clar. A l'escòla, l'occitan es present d'un biais inegal, tròp dependent de dinamicas locals o de personas engatjadas. E en Arièja, de dinamica locala sostenguda pels elegits, n'i a pas brica. L'occitan i es pas percebut coma una lenga d'usatge, mas coma un ensenhament a despart. Aquò limita fòrça l'emergéncia d'una generacion que se sentiria legitimada dins la lenga.

L'occitan es gaireben absent de la vida publica: trabalh, mèdias, institucions, cultura de massa.

Quitament quand i a aprendissatges o simpatias, s'agís d'una lenga que cal "manténer", pas d'una lenga que se viu. Aquò pesa fòrça sus la capacitat d'engatjament a tèrme long. Dins la màger part dels territòris occitans, la transmission familiara s'es arrestada dempuèi generacions. E aquò a una consequéncia màger: l'occitan es après, mas pas viscut coma lenga naturala d'appartenéncia. Demanda alavetz un esfòrç fòrça mès grand per s'i engatjar.

Tant que l'occitan serà presentat coma una lenga fragila, de patrimòni o de resisténcia, la transmission demorarà limitada. Una lenga que se ditz viva, legitima e utila dins le present recruta mès qu'una lenga que se ditz en perill, emai siá vertadièrament en perill per totas aqueles rasons. Alavetz, la question vertadièra es benlèu pas: "Perqué venon pas los joves?" mas: *quina plaça reala les i daissam?* E subretot: *quina lenga les i prepausam - una lenga d'istòria o una lenga de vida?* Plan segur, la relèva es pas automatica. Mas les joves s'engatjan, simplement pas coma abans, ni als meteisses endreits. Les i agradan mès accions punctualas, concrètas, amb resultats visibles.

Mas i a benlèu una altra question, mès entrepachosa encara, que nos cal pausar. Es pas segur que les objectius que portam dempuèi

annadas sián encara, tal coma son formulats, aqueles que pòrtan les joves uèi.

Aquò vòl pas dire que nòstras tòcas sián marridas, al contrari! Mas benlèu que correspondon a un autre rapòrt a la lenga, a un autre biais de s'engatjar.

Nosautres parlam sovent de transmission, de salvagarda o de defensa, d'espandiment, les joves cèrcan benlèu usatges, creacion, preséncia immediata dins le mond d'uèi.

E aquò pausa una question vertadièra: sèm capables d'escotar aqueles desplaçaments, e d'i ajustar nòstras practicas o esperam que la generacion que ven s'adapte a çò que ja existís?

La relèva es pas assegurada. Mas es pas tanpauç impossibla. Nòstra tòca es pas de l'esperar, mas de la rendre possibla. E aquò passa, sens dobte, per una presa de consciéncia collectiva: la question de la relèva pòt pas mai demorar un non-dit.

Espèri qu'aurà sa plaça a l'Amassada Generala de l'IEO federal. E per qu'aquel debat siá vertadièrament collectiu, es important que cadun i pòsca prene part.

E qu'aqueles que pòran pas èsser presents pensen de mandar son poder. **Atal, entre totes, ac farem tot!**

Annia Wolf,
presidenta de l'IEO d'Arièja

Qualques datas pel mes de Mai

04/05/2026

Coserans

La Passem passa en Coserans !!! Amb la participacion del Cercle occitan deth Coserans.

Contact:

<https://camin.lapassem.com/>

11/05/2026

Pàmias
(Espaci occitan)

Talhièr de convèrsa del Cercle occitan Prospèr Estieu a 18h15

Contact:

ostaloc09@orange.fr
05 81 06 03 88

14/05/2026

Foish
(Estanquet Roumieu)

Parladissa – Escambis en occitan a 18h

Contact:

cortiyvette09@gmail.com

06 51 41 57 78

17/05/2026

Camon

Fèsta de las ròsas amb la participacion del Cercle occitan del País d'Òlmes-Mirapeish

Contact:

c.copom@orange.fr
06 34 98 91 13

18/05/2026

Pàmias
(Espaci occitan)

Talhièr de convèrsa del Cercle occitan Prospèr Estieu a 18h15

Contact:

ostaloc09@orange.fr
05 81 06 03 88

23/05/2026

St Bertran de Comenge

Visita comentada en cocitan. Organizat pel Cercle occitan deth Coserans

Contact:

piquemalj@orange.fr
06 33 35 43 08

28/05/2026

Foish
(Estanquet Roumieu)

Parladissa – Escambis en occitan a 18h

Contact:

cortiyvette09@gmail.com

06 51 41 57 78

31/05/2026

Pàmias
(Calhop)

Jornada botanica e istorica a comptar de 10h.

Contact:

ostaloc09@orange.fr
05 81 06 03 88

Cercle occitan Pèire Lagarda

Temps d'escambi e d'informacion per parlar de tot en occitan e sens tabò

Parladissa

JEUDI/DIJÒUS
14 MAI 2026
18H-19H

Estanquet Roumieu
11, car. N. Peyrevidal
fàcia al Leo

Iniciacion Partatge Convivialitat

Contact: 05.81.41.57.78/cortiyvette09@gmail.com

EMISSIONS DE RÀDIO

Cada jorn a 12h32 e 18h52 - De còr e d'òc sus Radio Transparence 93.7FM

Cada dimars de 19h00 a 20h00 - Era votz dera montanha sus Radio Couserans 94.7FM

Qué s'es passat en abril?

I aviá monde aqeste 29 d'abril a l'Espaci occitan à Pàmias !

Un vintenat de personas, pichons e grands, se prestèron al jòc de las quilhas de 9 bailejat per Pau Garrigues, sòci del Cercle occitan del País d'Òlmes-Mirapeish.

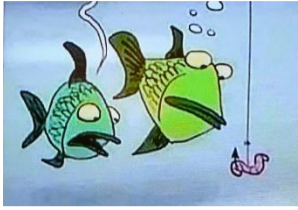
Una matinada plan agradiva que s'acabèt per un repaís partejat dins la bona umor e la convivialitat.

A tornar far !

Cronicas atal

Pachoèrc

Soi a fèr immersion jos marina. Equipat tal coma un professional o pauc se'n manca d'una masqueta, d'un tubà e de palmas, gaire academicas, soi dins le gorg que se tròba en amont de Fontestòrbas jos le tròç de prat escaissat Colca-Flors quand te vesi Esperdigalhada, troita fariò nascuda en aiga vernaculara e limonadièra cabossiana, e Bèstionassa, troita d'abariment apasturada, tre sa naissença, de gostoses "cheesburgers" liofilizats e potingats ; totes doas tornicotejan a l'entorn d'un vèrm penjat a un anquet. Esperdigalhada : « Mesfisa-te, Bèstionassa ! Es benlèu una colhonada en linha ! »

****

Aquò's del temps que le rei Ceset filava, la Bèrta, tranquilleta fenhantasset, te le gaitant fèr : me passejavi amb mon pepin suls caminòls cabossians quand trobèrem l'Arsèni, le menusièr :

« Te vesi pas cambiar, ça ditz aqueste al mieu pepin, ès totjorn dreit coma un pibol. Sarras les setenta cinc, non ?

- Tiò, fau les ans le mes que ven, respondèt mon grand.

- Es pas per dire maishantisas sus las femnas, mès le que pren femna de tard, coma tu, pòt fèr tirar brave temps. » Ja te cresi, respondèt un resson Loís Jovecian.

Disiá aquò, mès vesiá qu'espepissava le pepin d'un agach particular. L'agach del professional ? Aquò's possible qu'aquel animal èra a prene las dimensions de son òme qu'es el qu'obrariá le garric que se trasmudariá en caisha pel darrièr viatge del mieu pepin.

« Nos'n cal anar, que *mémé* nos espèra. », diguèri, en tot prenent la man del pepin.

E cap a l'ostal.

Vai-t'en al diable, pagelaire de malur !

****

Le Mahatma Gandhi es acholat, de son biais costumier, jos un *figus beghalensus* ; perpensa en posicion del lotús. I a pas un bruch levat le zonzonament de las alas d'un pica-flors que volateja d'una floreta l'autra.

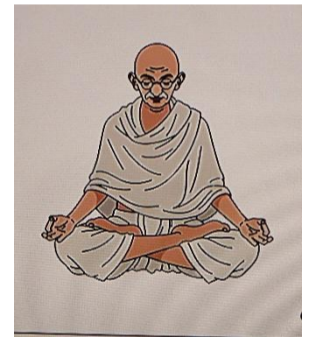
I a pas un bruch, quand :

« Adieu, Mahatma. Justament, te voliá véser. ». Es Carmà Sotrà, le bèl-fraire del Mahatma, que le crida atal.

« Ai soscat d'un biais aprigondit a n'aquela istòria de non violéncia, que te'n fas l'apòstol, apond le Carmà, e, apuèi d'estudis pendent meses e meses, me soi fèit la reflexion seguenta : plan solide que le bèl-fraire desparla pas. A plan rason quand ditz que cal èsser non violent.

Imagina qu'un moissal se pausa sus tes colhons. Encapas lèu-lèu que la violéncia es pas la bona solucion. »

Le Mahatma : « Ò Vishnó, Brahmaire, Shivà, perdonatz aquel innocentàs, sap pas çò que ditz. »

Le Cabòs

*****

Cronica d'Alan Vidal

Istòria d'aiga

Al pè del planièr de Pètinhós, le vilatge d'Aigas-Vivas s'endeveniá plan amb son nom ja que l'aiga justament i mancava pas. Cada familha gausissiá d'al mens un potz e mès d'unas n'aprofitavan de dos, un a l'ostal e un a l'òrt.

La lèit mancava pas tanpauc, cadun molziá sa pichona vacada. Mas chi ditz vacas ditz inevitablament eissèrc, fems, bosas... e les chucs que se n'escampavan amb las pluèjas dins tot le vilatge. Probable tanben qu'un pauc s'infiltrèsse ducas l'aiga dels poses gaire pregonds.

Unes estius a las secadas carabinadas arribava que las femnas e les mainatges se planhèssen de mal de ventre e mes que se'n virèsse de caganha ; les òmes elis rai, bevián pas que de vin. Un mal atribuït pel medecin de la vila a l'aiga corrompuda dels poses.

Dempuèi annadas les aigavivesians rusats e aluserpits se paravan de la marrana en anant quèrre l'aiga a una font que rajava entre dos ròcs al ranc del caminòl de Pètinhós. Qué que ne fusquèsse la sason l'aiga i pissava clara e totjorn bona ; una vertadièra panacèa per se garir de las tripas macadas. Mes la se caliá ganhar ! Ja que le caminòl de la còsta de Pètinhós èra longuet e plan regde.

Aquò rai pels mainatges, de lors cambas alèrtas, lor arracava pas d'anar a la font per i emplenar dornas, ferrats e autres bròcs ; i vesián tanben l'escasença de colhoner amb amiguets pel camin agradiu a l'ombra dels òrmes. Mès pels vièlhs qu'avián mal de trescamar veniá lèu una corvada e tanplan que bonas amnas de temps en temps se prepausavan per les ravitalhar d'aiga bona.

Incombissia al Peiricon, le pepion del vilatge, d'abeurar la vièlha Marion, una menina veusa. "E òc, quuna chança avèm d'aver un pepiòt a la mesura del Peiricon" se regaudissian les vilatgeses.

Mes un estiu de calimasses, la candor del ninò pausèc question ja que de tot les vilatgeses, la Marion ela sola patisquèc del mal de l'aiga. Naturalament le Peiricon fusquèc suspectat de farlabic d'aiga e deguèc avoar son estratagèma per s'estalviar de se desalenar en pujant a la font. Posava tot simplament e d'amagat a l'òrt qu'es còsta le caminòl de Pètinhòs !

Coma que òm pòt cumular d'èsser a l'encòp pèpi, coquin e canhut.

*****

Cronica de Claudina Solhà

Jan Claudi

Ara que se n'é anat aquel grand amic d'enfança, que tornan a puejar un flòc d'imatges de la nosta vida comuna al vilatge.

En prumèr, la 'scòla, ont mos acompanyèrem cinc ans d'arrenc, fènt le mèma camin cinc dias per setmana, del diluns maitin al dissabte vrespada. Que mos vesi, en tot traversar le prat de Verdala, aturan d'aquelas pomas raiadas de rog e de verd, chucosas coma cal, que mos minjàvam le long de la rota. Un dròlle brave, agradiu, farçur, mèma s'arribava que mos pelegèsem. Aquò rai.

O encara puejar als arbes, el sustot, andà panar qu'aqueles cesera o prua. E, aishul camin de casa, arrairant-mos a non sai mès se que, al punt de mos fèr cantar Manon quand arribàvam.

Qu'aimàvam tabés de güardar las vacas en prats vesins, per exemple a Predès, ont aviam tostemp causas a condar-mos. Le plaser d'èste amassa...

Pueish la vida que mos separèc, pusque partí pensionària per las escòlas. Quina jòia de mos tornar trobar cadà quinze dias, pueish a las vacances solament, amb el, mes tabés la sèva sòr Joseta ! La màger part del temps presis pels trebalhs amb les nostis, ja mos adobàvam pr'aquò andà acordar-mos uns moments totis tres.

E le temps que passèc. Que mos fírem granis. Que calguèc trebalhar. Que partí dins la region parisena ; el que's demorèc aquí. Que passèc le permís. A la seguida, las autòs que devenguèren le sèu principal soci. A tal punt qu'agèc accidents, urosament pas tròp gravis. Le sèu pai que volia que's trobèssa un mestier. Un temps, el tabés qu'emigrèc devèrs la capitala, coma agent d'entretien non'm brembi cap mès s'aont. Que mos vírem damb plaser. Mes que s'esgüegèc lèu, e que se'n tornèc a casa.

T'arriba l'atge del servici militar, al moment de la guèrra d'Algeria. Que partic alà, e qu'aviam paur que s'i fisa devalar. Urosament que non fuc cap afectat dirèctament al front, çò que li valguèc de tornar entièr. E que profietèrem de las vacances e de la sèva autò and'anar dançar en totas las festacions de pr'aquí.

Un temps après qu'entrèc a l'usina de Sabart, a Trascon, a la fabrica d'aluminiom de *Pechiney*. Que descobric le mond obrièr, le sindicalisme, las amistats dels collègas. Mes tabés un trebalh penible, a unas temperaturas plan eslevadas, que't trasian tota fòrça del còs. Que demorava donc dins aquela vilòta.

Qu'alcunes annadas que passèren, e que's maridèc amb Mari-Elena, una persona tota doça. Aquí qu'arribèc Catí, la jòia de sa vida. Aquò que li dèc un gran vam, encara mès quand aquesta li darà dus petits-enfants dels mès polidis.

Portant, tot que non fuc cap ròse dins aquelas annadas. Un dia a l'usina, cansat sèque, que perguèc l'esquilibre e que metèc un pè dedens le metal en fusion que s'escolava devant el. Les collègas j'agiren vite andà tirar'l a derrèr, mes abans non li agèren pogut trè la cauçura, las carns j'èran cramadas al tresième degre. Pompièrs, ambulança, espital non sai se quant de temps, e patir ! Enfin, a fòrça, be recuperèc, e tornar a caminar, e reprèner le trebalh. Mes quina paur !

Qu'arribèc l'ora de la retirada, del dia al lendeman, sense èster-i preparat (l'usina que començava de dar signes de feblèra e que s'arrestarà per la seguida). Que visquèc plan mal aquela faison de'l fòter defòra d'un organisme al qual s'èra devoat tant d'annadas. Urosament que li demorèc las amistats d'aquel mond.

Aquí que's metèc a fèr montanha tant lèu que podia escapar's de casa. Que devenguèc una mena de dròga que li permetèc de güardar chiu le moral. E le chalet qu'avian crompat a Ascó-Palhèras que contribuèc a la sèva renavida.

Solament, a fòrça d'usura e de contrarietats, la vielhèra que l'atrapèc, jos la fòrma de la malautiá d'Aishelmèr. Que's perdia, que non podia cap anar mès en montanha solet, la memòria que li mancava, que s'eishoblidava mots, que non podia cap mès prèner's l'autò. Alavetz, que'l calguèc, al gran desesper de totis, méter'l en EHPAD, ont s'é, chiu a chiu, deishat morir.

Qu'avem pergut, un flòc, un grand amic, d'una sensibilitat remercabla.

JORNADA BOTANICA E Istorica

A Calhop (Pàmias)
Dimenge 31 de mai de 2026

10h - Rendètz-vos al parcatge de Bares
RV au parking de Barès

10h15 - Partença de la passejada botanica cap al Mas Vièlh
Départ de la promenade botanique vers le Mas-Vieux

12h30 - Repais tirat de la saqueta
Pique-nique tiré du sac

14h - Partença de la passejada istorica (glèisa romanica, òrt medieval) ; passejada al long de l'Arièja
Départ de la promenade historique (chapelle romane, jardin médiéval) ; promenade le long de l'Ariège

Cercle Occitan Prosper Estieu
05.81.06.03.88 / ostaloc09@orange.fr

Nota: Capel obligatòri. Cap d'aiga sul siti. Per fin de pas se cargar entre lo parcatge e la glèisa, los afars personals seràn menats dins una veitura.
Note: Prévoir chapeau et eau. Afin d'éviter d'être trop chargés, les effets personnels seront amenés dans un véhicule.